

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Merourea si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajut6riele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 3 galbini mon. sunat6ria.

Brasiovu 11 Novembre 30 Oct. 1868.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tace'a timbrala a 30 cr. de facare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvania.

Declararea lui Klapka.

La cele descoperite de „Romanulu” „Századunk” si dupa elu celelalte diurnale maghiare, precum si „K. K.” publica tecutul intregu alu declaratiunei lui Klapka la adresa celoru descoperite de „Romanulu” sub titulu „Responsu la „Romanulu” si la „Hazánk”.

Post'a 2 Novembre, din care noi estragemu urmat6riele:

„Regimulu Romaniei a aflatu conformu cu timpulu de facia a da publicitatii in „Romanulu”, diurnalu semioficialu, unu memorandu, care lu dede comisiunea maghiara nationala din strainatate in t6mn'a anulu 1860 princip. Cusa, cu scopu de alu miaca la o aliantia mai strinsa cu Ungari'a, ce se lupt'a pentru libertatea si autonomi'a sa. „Romanulu” prin faptul acesta ar vr'e se puna la lumin'a lunei acum deosebirea intre parerile mele de atunci si intre cele de acum, si se folosesece totuodata de ocaziunea a mi aduce aminte mie si amiciloru mei apromisiunile, care le-am facutu atunci in privinti'a egalei indreptatiri a nationalitatiloru. Afara de ac6sta, cu publicarea ac6sta indisoreta p6te ca a avutu tendinti'a a me sili se mi dau declaratiunea, care se st6 apoi in contrastu atatu cu activitatea mea presenta, catu si cu trecutul meu politicu. Inse fiinduca acela documentu nu f6 facutu numai de mine, fiinduca unulu dintre subscriitoru e mortu, 6r' celalaltu e in strainatate, asiu trebui se fin ascuratu celu puciu de invoirea celui din urma, pentru c'a se me pociu lasa in discusiunea mai de apr6pe a impregiariloru, sub cari s'a facutu acela documentu.

In t6ta intempleria atata e adeveru, ca punctulu de vedere, in care me aflu eu si fratii odinicra esilati, e diametralu opusu punctulu de vedere, din care procedeamu in an. 1860. Atunci tienti'a nisvintieloru n6stre era restatorirea existintii de statu a patriei n6stre, liberarea ei de domnirea straina si resbunarea pentru atentatele, care se facura lungu timpu in contra nenorocitei natiuni. Astadi pacea intre Ungari'a si Austri'a 6ra e restatorita. Astadi stau in fruntea regimulu maghiaru patrioti maghiari si nu carnifici (hingeri) si prin coronare pacea s'a sigilatu. Eu asiu oredu, ca ceea ce am facutu in anulu 1860, am fostu indreptatitu a face. Ceea ce facu astadi, — fiinduca prentiescu legea — asta e obligatiunea de cetatianu. Ori oatu inse mi am schimbatu punctulu meu de vedere in privinti'a nationalitatiloru, ce locuescu intre noi, si in privinti'a relatiuniloru contra Principatele dunarene, ele au remasu acelesi si astadi, si credu cumca romanii ou maghiarii au una alta misiune, decatu se se combata si sesi impedece unii altora desvoltarea de statu.

Si astadi oredu, c'a si atunci, ca statulu trebuie intoama se multum6sca dorintiele cele in dreptatite ale nationalitatiloru, cari nu stau in contrastu cu interesele integritatii tieriei, tocma asiu, precum e si obligatiunea nationalitatiloru a se supune necesitatii regimulu de statu puzu in ordioe. Deciderea, cum are se se faca ac6sta, e problem'a legislatiunei. Nu amu infardiatu nici pe unu momentu a mi dechiara parerile; prin ac6sta inse totu atatu de pucinu me retragu a declara, ca la t6te veleitatile daco romane me voiu opune cu t6te midil6ocele ce mi stau sub dispositiune in pace si pe calea presei; si d6ca spre nenorocirea am-

beloru natiuni ar' deveni lucrulu la fapta trista, me voiu opune chiaru si cu vi6tia mea.

Dupa aceste perstringe Klapka pe diurnalulu „Hazánk”, pentru ca a reprodusu memorandulu si inoa cu scaderi si marturisesce, ca memorandulu au fostu subscrisu de Kossuth, Klapka si Ladislau Teleki si au esitu cea mai mare parte din p6n'a lui Teleki (fiinduca nu se afla la vi6tia). Facia cu „Hazánk”, care imputa lui Klapka, ca cu articolulu lui a vrotu se conduca puterea armata maghiaro-austriaca deadreptulu asupra Romaniei, necugetandu, ca puterea decid6ria in privinti'a ac6sta se afla in manile altora si inoa puternici factori, responde, ca in articolulu lui, la care se face aci provocare, a vorbitu numai de posibilitatea conflictulu si de apararea maghiariloru, dara nu de atacare. Apoi adauge: Au d6ra „Hazánk”, ar vr'e, c'a in casu de resbelu cu Rusi'a se lasamu strimtorile Ard6lului neaparate in man'a dusmanulu? — Dupa aceste vorbesce despre dreptulu ce lu au si acum nationalitatile in privinti'a limbei, care le scimu cum stau, cum se observa de minunatu. Aici insira apoi punctele din memorandu, dupa cum le publicaramu in Nr. Gazetei 80 in artic.: „Cine crede vorbeloru de olaca?” La care inse, unde e vorb'a despre alegerea libera de voivodi si capi nationali, adauge o nota, in care dice, ca cerculu poterii loru se restringe numai la interesele curatu nationalu, bisericesci, scolarie politice, 6ra despre teritoria deosebite dice, ca nici o vorba nu e in memorandu, ma si intentiunea de asia ceva subscrisii au eschis'o cu totulu afara.

In fine despre punctori vorbesce asia: „Marturisescu ca punctatiunile acestea se estindu pana la marginile estreme ale posibilitatii si dupa parerea mea nu respect6za de ajunsu dreptulu minoritatii (maghiare) si administratiunea maghiara de statu. Dara trebuie se si observezu, ca principiale respicate aici corespondu pe deplinu decisiuniloru dietei, pronuncioate in 6r'a estrema in Segedinu.

Nu e indoi6la, ca astadi, candu nu e vorb'a de lupta pe m6rte si pe vi6tia, nici de una insurectiune c'a in anulu 1860, ci de devoltarea paciuata a relatiuniloru n6stre, trebuie se pasimu cu mai multa circumspetiune la lucrulu, si ferindone de precipitati se ne tienemu de principiale fundamentale, dara numai treptatu se ne straduimu la realizarea loru. — Natur'a invoielei paciuata aduce asta cu sene, ea e cu totulu deosebita de calea revolutiunei. D6ca deosebitele nationalitati suntu patrunse de sinceritatea intentiunei concetatiuniloru sei maghiari: atunci ele pentru deplin'a libertate civila si egalitate, care o primescu, trebuie se se multum6sca cu realizarea pretensiuniloru loru nationale cu incetisiorulu, si cestiunea de limbe, ce a nef6ricita, va face locu indata cestiuniloru celoru importante de vi6tia. (D6ca se va deslega spre multumirea loru.)

Diurnalele din Pest'a germane si maghiare isi batu jocu cu t6ta amaratiunea de membrii delegatiunei austriace, cari mai bine -si depusera mandatele, decatu se vina in Pest'a la delegatiuni; cum suntu: cav. Schmerling, card. Rauscher, br. Lichtenfels, archiep. Litvinovicz si altii, in loculu carora se voru alege alti noi in sanatulu imperiale. —

Memorandulu lui Kossuth, Klapka, Teleki catra princ. Cuza 1860.

(Capetu.)

Austri'a unelti resc6le. Ea promise pe ruinele Ungariei domnirea unei libertati mai complete, decatu aceea a carei intronare o in-

auguraseramu. Ea predica uciderea si incendiulu in numele egalitatii absolute a tuturor nationalitatiloru, prin imbucatarea tieriei n6stre. T6te or6rele resbelulu civilu, pustiirea si macelulu insemnara mersulu seu.

Ce a resultatu din ac6st'a? Poterici prin dreptulu nostru, poterici prin principiulu, si carui luptatori eramu, atatu catu si prin incercatulu devotamentu alu majoritatii poporatiuniloru n6stre, triumfaramu contra Austriei cu t6ta poterici'a ei armata si resc6lele organizate sub anapiciile ei. Sdrobiti apoi da formidabil'a coalitiune a d6ue poteri mari, urmata de tradarea unuia din generalii nostrii, veduramu pe Austri'a singura in piti6re pe pamentulu insangeratulu alu patrii n6stre. Ce a resultatu de aci, nu numai pentru noi, inimicii Austriei, dar' pentru acele nenorocite poporatiuni amagite de desiarte si neadeverate promisiuni, cari fura aliatale ei? Nimicirea oricarei libertati; apasarea tuturor nationalitatiloru in folosulu egemoniei germane; unu guvernulu totu atatu de rainatoriu catu si despoticu, nesprigininduse decatu pe bacionete de o parte si pe o birocratia straina, lacoma, brutale, incapabile de alt'a.

Principe, alegerea intre unu asemenea guvernulu si o Ungaria independenta nu ni se pare anevoi6sa, si ac6st'a in orice punctu de vedere, in acela alu binelui publicu si in acela alu intereseloru particulari ale Principatelor-Unite. Nu ve vomu dice „alegeti”; pentruca scimu, ca ati alesu deja de multu.

Austri'a canta de nou a urdi firele sale din 1848.

Ea tramite aginti secreti pentru a semen'a discordi'a intre romani si intre celelalte nationalitati, respandindu vaiete mincino6se, destinate a reaciti'a animositati si neincrederi. Se dice romaniloru, ca ungurii voiescu se'i sil6sca a renuncia la limb'a si nationalitatea loru si a deveni maghiari. Impiegatii austriaci incepu deja a vorbi in gur'a mare, de a unelti turburari, de a organiz'a resculari si maceluri.

Principe, in numele comunitatii intereselor n6stre cele mai sante solicitamu cooperarea Alti6iei V6stre, pentru a dejuc'a aceste odio6se manopere, aceste uneltiri infame.

In casulu in care aceste manopere ar' reusi, ce altu resultatu ar' pot6 av6 6re, decatu unu nou resbelu civilu?

Ajutatiune a o face cu potintia.

Spiritulu marei majoritatii a poporatiuniloru n6stre este astfelu, in catu suntemu sicuri de a esi victoriosi din viit6ri'a n6stra lupta contra Austriei, cu t6te aceste cabale si aceste conspirari. Amu fi inse desperati de a ved6 compatrioti ingegiati contra n6stra intr'unu resbelu fraticidulu, si singur'a idea a acestei versari inutile de sange atatu de pretiosu, ne face or6re.

Se presupunemu, ca ne vomu amagi in previsiunile n6stre si ca vomu cad6 din caus'a unei aliantie monstruo6se intre inemicul patriei n6stre, si o parte din proprii nostri concetatiuni. Care ar' fi consecinti'a invingerei n6stre? Istori'a Ungariei dela 1848 ni o spune. Impilarea straina, intarita si descercata de orice legatura si de orice temere, ar' deveni, d6ca este posibilu, mai absoluta si mai sanger6sa inca decatu in trecut.

Ar' fi 6re cu potintia, se mai fia inca in orice unghiu alu tieriei n6stre 6meni destulu de rateciti, pentru a astept'a dela triumfulu Austriei unu resultatu mai pucinu fatale? Ar' fi 6re cu potintia, c'a unspredece ani de sperintia se fia perduti pentru compatriotii nostri romani?

In orice casu inse, legaturele de rasa si de limba ve garant6za necontestabile asupra spiritulu acestoru poporatiuni. Intielegemu, ca ele se int6rea privirile loru spre jun'a Romania independenta, cu multumirea si mandrie. Intiele-

